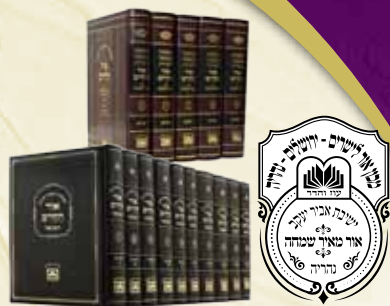

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

שולחן שבת עם האור החיים

העיר כולה לבשה חג, והכיכר המרכזית - על אחת כמה וכמה.

שטיחים בגווני טורקיז ומעוטרים ביד אמן נפרסו ברחבה, סדורים זה לצד זה לסירוגין ויוצרים מראה מרהיב שאין כמותו. עמודים כסופים ונמוכי קומה ניצבו להם בתוך, מחוברים זה לזה בחבלים שזורים זהב וכסף ויוצרים שביל ארוך ומרשים.

השטיח האדום שנשטח בין העמודים החל בכניסה הראשית לכיכר והוביל הישר אל הבמה הגבוהה, הערוכה לאכלוס כל אותם גנרלים ומפקדים, שרים וחברי קבינט.

בזה אחר זה הופיעו דיפלומטים ורים עם פמלייתם, יוצרים פסיפס רב-תרבותי. לצידם התנהלו לאיטם שרים נכבדים, מתלחששים עם עוזריהם ומהנהנים בנימוס לעמיתיהם. בני משפחת המלוכה אף הם התיישבו בממלכתיות אצילית במקומותיהם, נועצים מבט מתנשא בהמון העם וסוקרים בקורת רוח את המתרחש.

תרועת חצוצרות, הכאות תוף וצינפות ששת הסוסים האבירים שגררו בעקבותיהם את הכרכרה המלכותית הכבדה, לצד פלוגת משמר הכבוד ונושאי הדגלים, הבהירה כי המלך עושה את דרכו ממש ברגעים אלה אל הכיכר.

זעקות היידד, מחיאות כפיים ופרץ של התרגשות פטריוטית סחפו את הקהל כולו, ורק כעבור זמן-מה השתרר השקט המצופה, הכבד ומלא-הרושם. שליש קל רגליים זינק ופתח לרווחה את דלת הכרכרה, הציב גרם מדרגות נייד ותמך בידיו של המלך בדרתו.

המלך נשא את עיניו, סקר את ההמון המריע וידע כי פעל נכונה. במסע הכיבוש האחרון ממנו שב זה עתה, המסע שהוכתר בהצלחה ואשר בשלו נכונה לו קבלת פנים כה חמה, הצליח להוביל מהלכים שעוד ידובר בהם במשך דורות ארוכים והעתיד להשפיע באופן מכריע לטובת המדינה בכל מישור שהוא.

את הכל הוא עשה למען העם שלו, נתיניו האהובים, אלה שתמכו בו ללא הרף בעשורים האחרונים. וכשאומרים 'הכל' מתכוונים בעיקר להישגים האחרונים שלו, אלה שההגדרה היחידה שתתאים להם הינה 'כלת-יאומן'.

מכרות-הזהב ומרבצי היהלומים השייכים החל מהיום לאוצר המדינה, מתת ידה של המדינה השכנה שמשום מה נאלצה לוותר עליהם במסגרת מה שנקרא 'מלחמה'. בארות הנפט עתירי הזהב השחור והנזולי הזה, תרומתה הנדיבה וגם המיוסרת של היריבה המיתולוגית ממזרח. צי הספינות שהותיר אחריו קיסר פלוני בירושה לממלכה, זאת לאחר שראשו הותז מעליו בחזית ללא טקסים מיותרים.

הכל כולל הכל שייך החל מרגע זה, להלכה וגם למעשה, לאוצר הממלכה. מה שישפיע דרמטית על הכלכלה ויפחית משמעותית את אחוזי האבטלה, יפתח הזדמנויות חדשות ויתרום כמובן גם ליחסי החוץ.

שלא לדבר על הביטחון, שזה עתה הפך לראשונה בהיסטוריה למשה שאפשר למשש ולהרגיש באופן מוחשי.

האזורים הנרחבים שבצפון המדינה, אלה ששרצו עד היום כנופיות שודדים ולוחמי גרילה שעשו שמות באזור

וטבחו ללא רחם בתושבי הספר, הפכו עתה למישור שומם ההולך ומוכשר כפתרון אידיאלי למגורים ועסקים. החיים המטרדיים לצד השכנה מדרום - זו שמשום מה הסיקה בטעות שאורחי הממלכה הינם כתובת מתבקשת לתקיפות סדרתיות, הפכו זה מכבר להיסטוריה, משהו נושן. כעת היו תושביה נתונים תחת שלטונו הבלתי מעורער של המלך, כפופים למרותו ושייכים - מרצונם או שלא - לממלכה המאוחדת.

פניו חרושות הקמטים של המלך, אלה שבמשך השנים נדמו כסימנים של עייפות החומר, נתפסו כרגע בעיני ההמונים כסמל לגבורה. אישנוני שהביעו את תלאות הקרב שידרו עוצמה יצוקה פלדה, וכל כולו אמר הדר מלכותי נוקשה.

בין המאבטחים ואנשי הפמליה, מלחכי הפנכה והיועצים, הללו אף הם.

הם, שליוו את המלך מיומו הראשון בתפקיד והשתתפו באופן פעיל בדיונים הסוערים בדלתיים סגורות, בקרבות היסטוריים וגם בכל טקס ממלכתי כזה או אחר, היו לצידו אף כעת, בכרכרה וגם על הבמה. למען האמת, לא היה קרוב מהם אל המלך, לא היתה אף דמות שהיתה לצדו במשך כל כך הרבה זמן, בנאמנות ובעקביות שכזו.

הם עלו יחד עמו, פסעו להם עקב בצד אגודל והתאימו את קצב הליכתם לזה של המלך. תרועות ההמון נעמו לאוזניהם, הם קיבלו בברכה את זרי הפרחים שהושלכו לעברם בחיבה, והביטו זה בזה בגאווה יחידה.

אתם מטונפים העלבו הפתאומי שנשמע מפי המלך הפתיע אותם, והוא המשיך, **'הינכם מלאים בוצ, אתם מבזים בעצם קיומכם ובמראה שלכם אותי ואת המעמד כולו'**.

הם הביטו שוב זה בזה, ואז סביבם, נחושים לראות אל מי הפנה המלך את המילים הבוטות, הדוקרות, אך הוא מצידו המשיך ללא רחם, הפעם נעץ בהם מבט חד שהבהיר היטב כלפי מי הדברים מופנים.

'החזית לא היטיבה עמכם, ובמחילה - אתם נראים נורא' קבע בטון יבש ופנה אל סובביו בקול נטול כל רגש, **'הביאו לי שניים אחרים, נקיים ומצוחצחים'**.

'אבל מה הוא רוצה מאיתנו?' הקשו באוזני המשרת שרץ להחליף אותם, רגע לפני שזרק אותם לאנחות. **'הלא אנו שליוונו אותו מעודו, מאז היותו למלך ועד היום!'**

'אתם - מגפיים' התגובה היתה קרה, **'ותו לא'**.

השגיאה והחטא הנורא

בפרשתנו מסופר אודות חטא העגל, אותו חטא נורא ושגיאה איומה בה נפלו בני ישראל, וכך נאמר (לב, ד): **"וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלְנוּ מִצְרָיִם מִצְרָיִם"**.

התמיהה אודות אמירה מקוממת זו צועקת מאליה, וכך מקשה האור החיים הקדוש: **"קִשָּׁה, אֵיךְ יֵאֱמָן הַטָּפְשֹׁת וּבִזְעֵרוֹת לְדוֹר דָּעָה רַבִּים וּנְכַבְדִּים לֹמֵר לְדוֹמָם 'אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ' וְגו' וְלוֹ יִהְיֶה שְׂדֵיבֵר הָעֵגֶל בְּאַמְצָעוֹת מַעֲשֵׂה כִּישּׁוֹף, כְּמֵאֲמָרָם וַיֹּלְ (תנחומא יט), אֵף עַל פִּי כֵּן זֶה יוֹעִיל לְחֹשֶׁב בּוֹ דָּבָר [היינו לטעות ולהסיק כי יש בו ממש], אֲבָל לְהַעֲדִי עֲדוֹת שֶׁקֶר שֶׁזֶה הוּא הַמוֹצֵא לֹא [לומר שהוא המוציאם ממצרים - חסר כל היגיון בסיסי, שהרי העגל זה עתה נוצר]"**.

המשך בעמוד הבא

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

דבריו על הציווי (לא, טז): **"וַיִּשְׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבִטָּה לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבִטָּה לְדִרְתָּם בְּרִית עֹלָם"**, מזכיר האור החיים את הפסיקה ההלכתית אותה קבעו חז"ל (סנהדרין נח, ב): **"גוי ששבת - חייב מיתה"**.

הגמרא לומדת זאת מהנאמר לבני נח (בראשית ח, כב): **"וַיֹּם וְלֵילָה לֹא יִשְׁבְּתוּ"**, הוי אומר - נצטוו כל בני האדם, מלבד העם הנבחר, לעמול והתייגע כמנהגו של עולם יום ולילה ללא הפוגה של יום כזה או אחר בינתיים. יתירה מכך מבחינה הגמרא - כי האיסור חל אף במידה וקובע לעצמו הנכרי יום אחר, ולא היום השביעי בשבוע, כיום מנוחה המקביל לשבת קודש. אף במידה ועשה כן ביום אחר, הרי הוא חייב מיתה.

מתוך דברי הרמב"ם אנו למדים את הסיבה לכך, ובין דבריו עולה כי האיסור אינו מוגבל דווקא לשביתה ממלאכה במשך יום מסוים, ואלו דבריו (הלכות מלכים י, ט): **"לא יעסוק אלא בשבע מצות שלהן בלבד, וכן עכו"ם ששבת אפילו ביום מימות החול, אם עשהו לעצמו כמו שבת חייב מיתה, ואין צריך לומר אם עשה מועד לעצמו, כללו של דבר אין מניחין אותן לחדש דת ולעשות מצות לעצמן מדעתן, אלא או יהיה גר צדק ויקבל כל המצות, או יעמוד בתורתו ולא יוסיף ולא יגרע"**.

לסיום ראוי לציין למאמר חסידי נוקב שאמרו חסידים כשגם הרה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע, לפי יש לו לאדם לפשפש במעשיו ולהסיר כל נימה 'גויית' מליבו בערב שבת קודש, שמא ייכנס לשבת כשהוא בחלקו בבחינת גוי, והרי הוא כגוי ששבת וחייב מיתה ח"ו.

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

המשך מעמוד קודם

אל הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע, אשר מלבד היותו מנהיג לעדת חסידי גור המעטירה עוד נודע כמנהיג בשיעור קומה בולט וכאביהם של ישראל, נהרו ביום הפורים המוני בית ישראל. זה בא לחזות בזיו פניו הקדושות ואחר חפץ ללמוד מהנהגותיו ביום קדוש זה, היה מי שיחל לברכת הצדיק ורעהו קיווה כי לכל הפחות יחנן אותו הרבי במבטו חודר הכליות והרחמני גם יחד.

רבים מבין אותם שבאו לגעת בשולי אדרתו ולהסתופף בצילו ביום הפורים, נשאו בידיהם מנחת ביכורים כטוב היום ומשלוחי מנות כדי השם הטובה עליהם. משלוחי המנות המפוארים גרשו את הבית, בולטים בעיצובם ומחצינים את ההשקעה המרובה שהושקעה בהם, כמו מתחרים ביניהם במי יבחר הצדיק.

בין אותם חסידים רבים, הופיע ובא גם יהודי פלוני מאנשי שלומו של הרבי, קשה יום אשר מזה שנים רבות לא זכה להיפקד בזרע של קיימא ואף מצבו הכלכלי לא היה מן המשופרים, וזאת בלשון המעטה.

בצקלוננו נשא החסיד 'משלוח מנות', אם ניתן לכנות זאת כך. תשורה צנועה לרבי אשר כללה עוגה פשוטה למראה ובקבוק יין זול. הוא הניח את המשלוח בקרן זווית וסב על עקביו במבוכה, מביט סביבו ומתמלא כלימה לנוכח ההשוואה הבלתי אפשרית בין המשלוח הצנוע שלו - לאלה שהיו מונחים סביבו וכמו איימו על עצם קיומו.

'הרבי' מן הסתם לא יטעם מהעוגה התפלה וחסרת-החן' הניח בפשטות אחד המשמשים, וממחשבה למעשה ניגש ופרס לעצמו פרוסה נאה שיש בה כדי להתכבד.

העוגה, שהתבררה כערבה לחיך, סימנה לו בלי מילים כי ייעודה טרם הושם, והוא מצידו חס עליה ונענה לקריאה השקטה הזו, המפתה. מפה לשם, תוך שעה קלה לא נותר מהעוגה כי אם חופן פירורים.

לא חלף זמן רב, והנה נכחו בני הבית והמשמשים בקודש לראות את הרבי תר בקדחתנות אחר דבר-מה בינות להררי משלוחי המנות. הוא היזי הצידה משלוח אחר משלוח, נבר בין האריזות הנוצצות וארשת פניו דאגה, מאוכזבת.

'היכן המשלוח שהביא פלוני?' בירר.

לא היה מנוס. לכל באי הבית והמקורבים לקודש הקודשים היה ברור זה מכבר כי עיניו הטהורות צופיות למרחוק, וכי האמת נר לרגליו. אין טעם להכחיש, להסתיר או לברוח מהאשמה הצורבת. 'אני אכלתי את העוגה' הודה המשמש בשפל קול, תוך שהוא מוסיף הבטחה לעתיד, 'לעתיד אדע כי אין לעשות כן ולא אשוב לכסלי'.

'מוֹדֶה וְעֹבֵד יְרָחֵם'. כלל זה היה תקף כמובן גם אצל הרבי, ואכן ניצל המשמש מלהיכוות בגחלתו של הצדיק. הוא חטא, התחרט והבטיח בכנות לשפר את מעשיו, וזהו. אולם בכל הנוגע לעוגה, היתה תגובת הרבי שונה בתכלית.

'חבל, לא עושים כך' עיניו הוצפו כאב ואכזבה מרה והוא המשיך בטון נוקב, 'הלא זו היתה מנחת עני?' אמר ולא יסף.

חז"ל מלמדים אותנו (מדרש תנחומא טו), כי בציווי האלוקי בו נצטווה משה רבנו (ל, יג): "זֶה יְהִנּוּ כָל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשָּׁקֶל בַּשָּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" נכללה הדגמה מוחשית נשגבת: "לקח כמין מטבע של אש מתחת כסא הכבוד והראוהו למשה".

תמה האור החיים הקדוש: 'וְקִשָּׁה, וְהָלָא יוֹתֵר תִּהְיֶה נִשְׁגָּת הַיְדִיעָה בְּאִמְרֵיהָ כְּשִׁיאָמַר לוֹ הַמֶּשְׁקֶל בְּפִירוּשׁ, מִמָּה שִׁפְיָהּ בְּתַבְנִית אֵשׁ'. הלא אדרבה, על פניו נראה כי דווקא מטבע של אש אינה המודל המדויק לפיו קל לשער את המטבע המבוקשת?

עוד מעלה האור החיים שתי תמיהות נוספות, בעזרתן הוא מתרץ אף את זו הקודמת: "לָמָּה נִתְרַצָּה ה' בְּמַחְצִית הַשָּׁקֶל לְבָר, וּלְפָחוֹת הָיָה לוֹ לומר שָׁקֶל שָׁלֵם. גַּם לָמָּה יָצָא ה' לְבַל יוֹסִיף הָעֶשְׂרִי וּלְבַל יִגְרַע הָעֶנִי מִמַּחְצִית הַשָּׁקֶל".

על כך משיב רבנו תוך קביעת יסוד איתן בעבודת האדם את קונו, רעיון בסיסי המובא בחז"ל (זוה"ק רע"ב ח' תצא רפא, ב): "וְרַחֲמָנָא לְבָא בְּעֵי".

אין חפץ הקב"ה בעולה ומנחה, זבח ונסכים וכל פעולה גשמית כל שהיא, כל עוד הדבר נעשה כמצות אנשים מלומדה ורק כמעשה חיצוני, נטול נשמה. אדרבה, כל חפצו יתברך הינו שיקדש היהודי את לבבו ויעלהו עולה לאביו שבשמים, ובמידה ועושה כן, על כך אמרו חז"ל (מנחות ק"א): "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים".

בדיוק לכן, מבאר רבנו - נצטוו ישראל לתת דווקא מחצית השקל. זאת כדי להדגיש ולחדד כי אין ענין לתת מתנה גשמית שלימה לבורא יתברך, אלא לעתים שדווקא המתנה החלקית, החצויה, היא הנכונה והראויה ביותר אם נעשית בלב שלם ומתוך ההרגשה הנכונה.

מסיבה זו גם הגבילה התורה את הנתינה הזו ותחמה אותה לקווים ברורים (ל, טו): "הָעֶשְׂרִי לֹא יִרְבֶּה וְהִדָּל לֹא יִמְעִיט מִמַּחְצִית הַשָּׁקֶל". משום שאם יהיה הדבר תלוי בשיעור מתת-הידי הגשמי, החומרי, יסיקו בני האדם כי הערך העיקרי בענתינה הינו הסכום והפעולה הגשמית, בעוד ששיקור העיקרים בעבודתו יתברך הוא דווקא הלב, הנשמה.

יתירה מכך, מדגיש רבנו כי בניגוד להגבלת התורה על הסכום הגשמי שנותן כל אחד, הרי שבעבודת הלבבות אין הדבר כן, אלא ההיפך הוא הנכון - בהחלט יכול אדם לתת הרבה יותר מרעהו, להתעלות לאין ערוך לעומתו ולהעפיל לדרגות רוחניות רמות ונשגבות בהרבה.

"וְאוֹלֵי כִּי רָמּוּ גַם כֵּן שְׂאִין הַקֶּצֶבֶה שְׂוֹה אֶלָּא בְּבַחֲנִית הַקֶּצֶבֶה, אֲבָל בְּבַחֲנִית הַכּוֹנֵנָה מִן הַנִּמְנָע כִּי יִשּׁוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכּוֹנֵת הַלֵּב, שֶׁכָּל אֶחָד כִּפִּי בַּחֲנִית חִיבָתוֹ בְּקוֹנוֹ יַעֲשֶׂה הַדָּבָר בְּחֶשֶׁק גָּדוֹל וְהָבִן. וְלִזֶּה סִמּוֹן מִצְוַת הַהֲשׂוּאָה: 'לֹא יִרְבֶּה הָעֶשְׂרִי וְלֹא יִמְעִיט הָעֶנִי מִמַּחְצִית הַשָּׁקֶל, אֲבָל בְּבַחֲנִית הַכּוֹנֵנָה אֵין מִצִּיאוֹת לְהִשּׁוֹת הַלֵּבָבוֹת".

ניתן להבין, גם אם מתוך זעזוע קשה, את הניסיון להאמין בדבר לא נכון, להיתפס לטעות איומה ונוראה ולהניח שיש ממש בדבר שנוצר מהבל. אולם כסילות מוחלטת תהא זו - להתעלם לחלוטין מהעובדות הפשוטות ולהכריז על אותו יצור בן יומו כי הוא ח"ו המוציאם ממצרים. ינחא אם היה זה דור של נבערים מדעת ורחוקים מכל השגה, אולם כשמדובר בדור דעה רם ונשגב זה, הדבר אומר דרשני!

האור החיים מיישב את התמיהה, והדברים מבהילים: "אֲכֵן, הַנֶּכּוֹן הוּא כִּי אֲדַרְבָּה בְּדַבְרֵיהֶם אֱלֹהֵינוּ דַּעְתָּם שְׂאִינֵם מִשְׁתַּחֲוִים וְעוֹשִׂים אֱלֹהִים אֲלָא לְהַמוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְנִתְכַּוְּנוּ בְּדִבּוּר זֶה לְהִכִּין בּוֹ בַּחֲנִית הָאֱלֻקוֹת, שֶׁהוּא הַמוֹצִיא, וְתִהְיֶה הַעֲבֻדָּה לְחֶלֶק מִהֶלֶל, וְהָרִי הֵם כְּעֹבְדִים לְכָל".

ישראל לא היו כסילים כלל ועיקר. הם ידעו היטב כי מנהיג יש לבירה וכי הוא המוציאם מארץ מצרים ביד רמה ובשפטים גדולים. אלא מה, הם הניחו כי ככלל הבריאה - אף עגל זה הינו לבוש גשמי להווייתו יתברך, ומשכך - נפלו בטעות הנוראה בחושבם כי ניתן חלילה להתייחס אליו כ'חלק אלוך', רובד מסוים בהנהגה האלוקית.

לא רק זה, אלא שאף היה להם סימוכין והוכחה לטענה זו: "וְלֹא הָיָה בְּעֵינֵיהֶם לְזֵרוֹת, כִּי הָלָא יֵשׁ בְּאֵדָם חֶלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל... אֲלָא כִּי לְצַד שֶׁהִרְכַּבְתּוּ אֵינָה מִמִּין הַמִּתְקִים הָרוּחַ תִּשּׁוּב אֶל הָאֱלֻקִּים, וְנִתְחַכְמוּ לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר לְהַמְשִׁיךְ כַּח עֲלִיּוֹן בְּדַבְרֵי הַמִּתְקִים וְיִהְיֶה מִצּוֹי תְּמִיד לְפָנֵיהֶם".

הנה להם ההוכחה, מהאדם שהוא ניצוץ אלוקי, ויש רק 'בעיה קטנה' - חוסר האפשרות של האדם להתקיים לצמיתות, היות והחלק האלוקי של נשמתו נפרד מגופו הגשמי בכל העת. אולם אם רק יצליחו ליצור משהו שיוכל להכיל בתוכו את החלק האלוקי הזה ולהתקיים לנצח, אזי - הסיקו כי חלילה וחס יוכל אותו דבר לגלם את המהות האלוקית.

רבנו ממשיך ומדגיש: "וְלַעֲוֹלָם לֹא עָקְרוּ אֲנָכִי ה' וְגו' אֲשֶׁר הוֹצִיאָנִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲלָא אִמְרוּ 'אֵלֶּה', הֵינּוּ - הֵם אֲכֵן הָאִמְנוֹת וְיִדְעוּ כִּי ה' הוּא הַמוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, אֲלָא שֶׁשָּׂגוּ בַכֵּךְ שֶׁהִנִּיחוּ כִּי הַהִנְהָגָה הָאֱלֻקִּית יִכּוֹלָה לְהַתְבַּטֵּא בְּאִמְצָעוֹת יְצוּר קְרוֹץ מְחוּמֵר. וְכֵן אֲמַצְעוֹת זֶה פְּגָמֵם פְּגָמִים רַבִּים וְעִשָּׂה ה' בָּהֶם שְׁפָטִים".

דע את מקומך

ככלל, תקף הדבר לכל מישר בחיים ויש לקחת ממנו מוסר לכל אחד ואחד.

אנו מאמינים בני מאמינים ויודעים היטב כי התפילה, האמונה בהשגחתו יתברך ויכולתו הבלעדית להנהיג את העולם על הצד הטוב ביותר, הינם הגורמים היחידים האחראים לכל היבט בבריאה בכלל, ובחיינו הפרטיים בפרט.

אבל מה, במגוון תחומים בחיים אנו נוטים לעתים לשכוח זאת, ולתת משקל יתר להשתדלות ההכרחית ולכוחות טבעיים כאלה ואחרים. אם כי מן הנמנע להתעלם מחובת ההשתדלות, ואל לנו לסמוך על נס, אולם ככל שמדובר בהכרה ואמונה - עלינו לדעת כי אין ולא תהיה כל השפעה למעשים גשמיים ופעולות כאלה ואחרות מצדנו, אלא הכל בידי שמים.

על האדם לדעת את מקומו בעולם, ולהבין כי הוא בסך הכל כלי בידו יתברך, מצד אחד 'חלק אלוך ממעל' וב-זמנית גם קרוץ מחומר.

בגמרא (מגילה טו, ב) מצאנו דיון מעניין לגבי הסיבה שהניעה את אסתר המלכה להזמין את המן לסעודה עם אחשוורוש, וכך קובע התנא רבי נחמיה: "כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו דעתן מן הרחמים".

השתדלות - בהחלט. אולם להאמין בכך, לתלות בזה את יהבנו ולהניח בטעות כי יש כח כלשהו לגורם אחר מלבדו יתברך - הם מלהזכיר!

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

אודות התנא רבי יהודה בן בתירא התבטאו (פסחים ג, ב): "את בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים". בדומה לו מצאנו בכל הדורות מעשים מופלאים אודות גדולי האומה שמצודתם פרוסה היתה עד למרחקים, השפעתם נפוצה על פני תבל ודבריהם היו קודש בעיני הקרובים והרחוקים גם יחד.

אולם אצל רבנו - היה הדבר בבחינה מבהילה, עד כדי השפעה שמימית של ממש, וכפי שמעיד המעשה הבא, אשר נמסר ועבר מדור לדור איש מפי איש.

החיים בארץ הקודש, לצד היות אווירה מחכים וקדושה נסוכה בעצמות הדרים בה, היו קשים מנשוא בכל הנוגע לצרכי הקיום וטרדות הפרנסה. לא בכדי קמו במהלך השנים קופות צדקה וקרנות תמיכה לעניי ארץ ישראל, נשלחו שד"רים וגויסו סכומים ניכרים בקרב נדיבי לב להחזקת תושבי ארץ ישראל בכלל וירושלים בפרט, הנימוקים הם ומשפחותיהם ברעב ועולליהם שאלו לחם ואין.

אחד מתלמידיו הקרובים של רבנו כמה והשתוקק אף הוא לעלות ולחונן עפרה של ציון, אולם מתוך הכרה בכך שהחיים במישור החומרי ובתחום הפרנסה אינם מזהירים בעיר הקודש, פנה לרבנו והפציר בו כי יאות לנסח עבורו מכתב המלצה לרבני ירושלים, שיעמדו לימינו וידאגו לרווחתו.

רבנו, אשר באותה העת טרם עלה ארצה, הגיב כי אין לו מכרים כלשהם בירושלים.

'אולם זאת אוכל להעניק לך' המתיק רבנו באוזנו, 'מכתב המלצה אותו אנסח ואפנה לשכינה הקדושה, הכנס נא את המכתב בין חריצי הכותל המערבי ממנו לא זזה השכינה מעולם ובעזרתו יתברך יושפע לך רוב ברכה והצלחה'. כך, לא פחות.

'אחותי רעיתי יונתי תמתי' היה נוסח המכתב [לפי אחת הגרסאות], 'אבקש ברחמים להשפיע שפע טובה לפלוני בן פלוני'.

לימים העיד אותו תלמיד כי אכן, עשה את שליחותו והניח את המכתב הקדוש בין חריצי הכותל המערבי, והחל מאותו יום רווח לו בפרנסתו והיתה הפת מצויה בביתו בהרחבה גדולה, בנקל ובכבוד.

מצודתו של רבנו, מסתבר, פרוסה היתה לא רק כאן בעולם הזה, אלא השפעה כבירה היתה לו אף בשמי מרום, בבחינת 'צדיק גזור והקב"ה מקיים'.

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

לבחון זאת (לג, יא): "וְדָבָר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ". כותב האור החיים: "יתבאר לדרפנו על דרך אומרו (משלי כז, יט) כַּמִּים הַפָּנִים לַפָּנִים כִּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם. פִּירוּשׁ, כִּי הַלִּבָּבוֹת יִשְׁפִּילוּ בְּנִעְלָם אִם לֹא־הוּב אִם לִשְׁנוּא, כִּי כִּפִּי אִשֶּׁר יִכִּין הָאָדָם לְבוֹ לֹא־הוּב חֲבִירוֹ, כִּמוֹ כִּן יִתְבּוֹנֵן לֵב חֲבֵירוֹ לֹא־הוּב אוֹתוֹ. וְהוּא אוֹמְרוֹ 'כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, שְׁלֹא יֹאֲהִיבוּ אִם לֹא יִכִּין לְבוֹ לְהִיטֹת גַּם הוּא רֵעֵהוּ. כִּמוֹ כִּן דָּבָר ה' פָּנִים אֶל פָּנִים".

כאן, מלמדנו רבנו, מעניקה לנו התורה הקדושה את הממד הנכון, את אמת המידה לפיה יוכל האדם לבחון עד כמה רצוי הוא לפני הקב"ה: "וּמַעֲתָהּ יִבְחִין אָדָם מָה הוּא עִם קוֹנוֹ, אִם לִכְבוֹ יִתְאַוֶּה וְיִחְשֹׁק בָּהּ וּבַעֲבוּדָתָהּ, הִנֵּה זֶה סִמְנָן כִּי ה' אֲהַבֵּהּ".

יש והאדם יושב עם עצמו, עורך את חשבון נפשו ותוהה לעצמו: 'האם עבודתי רצויה? האכן אהוב אני לפני המקום וחביבותי עולה לפניו?'

אם כי למותר לציין את גודל אהבתו יתברך לבניו, ועל כך כבר התבטא הנביא (מלאכי א, ב): "אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אֲמַר ה' וְאִמְרָתְכֶם בְּמַה אֶהְבֵּתִי הֲלוֹא אֲנִי עָשִׂיתִי לְעֵקֶב נָאִם ה' וְאִהְבֵּתִי אֶת יַעֲקֹב", אולם בכל הנוגע לעבודת האדם את קונו ולמידה בה רצויים מעשיו לפניו יתברך, חושק וחפץ כל אחד לדעת האם אהוב הוא בעיני אדונו.

דא עקא, הסתר הפנים לעתים כה גדול, עד שאין האדם מוצא את דרכו באפילה והוא מגשש כעיוור, אינו מצליח אף לשער אם הוא אכן רצוי לפני הקב"ה.

בפרשתנו מלמדת אותנו התורה הקדושה את הדרך

שביבי אור ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

אין יהודי שלא משתוקק, כמה ומצפה לחלקו בעולם הבא. אנו אמונים על סגולות כבירות מבית מדרשם של חכמינו ו"ל המבטיחות לנו חלק בעולם הבא, משלימים את נשמתנו לפני הבורא יתברך לקראת אותו עולם נצחי ונעלה, אולם רבנו האור החיים בפרשתנו מלמד אותנו כי יש לתת את הדעת לנתון חשוב נוסף.

בדבריו על הנשמה היתירה אותה זוכה איש ישראל לקבל בשבת קודש, אומר רבנו כך (לא, טו): "וְיִתְדַע, כִּי מִן הַנִּמְנָע הַחֲלָטִי שִׁישִׁיג אָדָם עֲלוֹת לְעוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְזוֹלַת בְּאִמְצָעוֹת הַשֶּׁגָּת עֲנָף מִמֶּנּוּ בְּהִיטוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְלִזֶּה אִם לֹא יִשְׁיגוּ יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת נִשְׁמָה זוֹ, אֵין בָּהֶם יָכֻלֶת לַעֲמֹד בְּגֵדָר עֲלִיּוֹן. וְהוּא אוֹמְרוֹ 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשֶּׁבֶת', פִּירוּשׁ, שֶׁבְּאִמְצָעוֹתָיו תַּעֲשׂוּ לָכֶם אֶת הַשֶּׁבֶת שֶׁתּוֹכְלוּ הַשֶּׁג עֲמֹד שֶׁם וְלֹא־תַעֲנֹג נַפְשְׁכֶם בְּגִנְי עֲלִיּוֹן".

במילים חוצבות להבות אלה מלמדנו רבנו שני דברים יסודיים.

ראשית - אין כלל יכולת להיאחזו בעץ החיים בעולם הנשמות, העולם הנצחי, אם לא שתהיה לכך אחיזה כבר כאן בעולם הזה. לצד זאת, אנו למדים כאן כיצד ניתן לאחוז בענף עץ החיים כבר בעולם החומרי, ועל ידי כך לזכות לחלק ממשי בעולם הבא, כלשון קדשו של רבנו: 'שֶׁבְּאִמְצָעוֹתָיו תַּעֲשׂוּ לָכֶם אֶת הַשֶּׁבֶת שֶׁתּוֹכְלוּ הַשֶּׁג עֲמֹד שֶׁם וְלֹא־תַעֲנֹג נַפְשְׁכֶם בְּגִנְי עֲלִיּוֹן'.

גם אתם זכותם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או בדואר פלוס - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

כוחה של תפילה מעומק הלב

הסיפור התרחש בחודש אדר א' תשע"ט. אחד מבני משפחתנו, אדם יקר ואהוב, סבל במשך תקופה ארוכה מכאבים עזים בחזה שהלכו והחמירו. מצבו הפיזי השפיע על יכולתו לתפקד ביומיום, עד שבקושי הצליח לצאת מהבית.

לאחר בדיקות מקיפות, הודיעו לו הרופאים כי שלושה מעורקי הלב שלו סתומים בצורה חמורה, וכי עליו לעבור ניתוח מעקפים דחוף. הרופאים הבהירו שאין חלופה לניתוח, אך הזהירו כי מדובר בהליך מסובך הכולל הרדמה כללית ושיקום ארוך ומורכב.

המחשבה על הניתוח הלחיצה אותו מאוד, והוא התלבט וחשש לחתום על אישור לביצוע ההליך. בינתיים נשאר מאושפז בבית החולים, ואנו, בני משפחתו, חשנו חוסר אונים בתקופה מאתגרת זו.

בהחלטה של רגע קמתי ונסעתי להר הזיתים לציונו של האור החיים הקדוש זיע"א, והתפללתי שם מעומק הלב. ביקשתי שהצדיק יפעל אצל ה' יתברך רפואה שלמה לבן משפחתנו, והבטחתי כי אם נתבשר בבשורות טובות והמצב יסתדר, אקבל על עצמי ללמוד מדי יום בספר הקדוש של האור החיים ולפרסם את גדולתו ומעלת ספריו.

ימים ספורים לאחר מכן כשבן משפחתי שוהה בבית החולים, פרופסור בכיר במחלקה עבר על תוצאות הבדיקות שוב, והגיע למסקנה שאין צורך בניתוח מעקפים. תחת זאת, ניתן לטפל בבעיה באמצעות צנתור פשוט, ללא הרדמה וללא שיקום ממושך. הצנתור בוצע בהצלחה, ובן משפחתי שוחרר מבית החולים בריא ובמצב מעולה.

אני מודה לה' על החסד הגדול והישועה שהגיעה בזכות האור החיים הקדוש זיע"א. הסיפור הזה מחזק ומעורר את האמונה בכוח התפילה ובזכות הצדיקים, שמסייעת להוריד רחמים.

מתיבתא אור החיים

וכ"כ בספרו מדבר קדמות (מער' מ' אות לו) וז"ל: ואף על גב דאמרו רז"ל דנשי הת"ח פלגי בהדייהו וא"כ השתא יהי' הלב מהסס כיצד יהיה דין הת"ח, החצי לאשתו והחצי למחזיק והוא ישרא נקי, וכבר ראיתי בספר דרשות לרש"י בהקדמת המביא הספר לדפוס ששמע מהרב הגדול המג"ן שהי' מצטער ע"ז, אמנם אני בעניי מצאתי במפרשים שהקב"ה נותן מתנת חנם לאשת ת"ח שכן שיעור החצי מתורת הת"ח ולא ינוכה מהת"ח מאומה עכ"ל.

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' ק) ציין כי בפרשת קדושים נטה החיד"א קצת מזה והלך בדרך אחרת, בחקרו שם וז"ל: הנה מקום לחקור גבר חכם דלא מצא לפרנס עצמו ועל כן הוצרך להשתתף בפריטי העשיר כיששכר וזבולון ונמצא כי אין לו במה שלומד כי אם החצי והחצי לנדיב המחזיק בידו והחכם הנה אשה לקראתו באשתו אמרו דפלגא בהדיה היכי לדיינו להאי דינא, אי האשה לוקחת החצי והעשיר החצי והוא נשאר ריקם, ואם תמצא לומר לא מן השם הוא זה דעיקר תורה זו החכם בחכמתו יום ולילה וטרח ועסק בה, ואיך יתכן דבעל תורה מבחוץ והעשיר ואשתו יציגו אותו כלי ריק וכו', אבל ראיתי להרב מהר"ש פרימו ז"ל שם דבתוך דבריו לדרכו היה מהלך וכתב מסבירתו דהחצי שנוטלת אשת חבר אינו נגרע מחלקו כי הוא אדעתיה ידידיה עביד ולא התנו על כך רק שהקב"ה בחסדו הוא נותן לה החצי מבעלה מאתו יתברך, משא"כ העשיר שהתנו על כך, אלו דבריו ז"ל וכו' עכ"ל. הרי שכאן החליט דחלק הנדיב נגרע מהת"ח ורק חלק אשתו לא נגרע עיין שם. ועוד יש להאריך בזה.

כי הירא שמים הוא צריך לתת להזולת המפרנסו מחלק המגיע לו בעולם הבא על דרך 'בצל החכמה בצל הכסף' (קהלת ז יב), מה שאין כן הנהנה מיגיעו, כל הטוב של עולם הבא הגנוז, לו לבדו. ע"כ. והוא סותר לכאורה למה שכתב כאן שאין מתנכה כלל משכרו של הלומד.

ויתכן כי דברי רבינו כאן אמורים במחזיק תלמיד חכם ולא התנה עמו כל תנאי על כך, ובוזה לא מתנכה מאומה מחלקו, אבל מה שכתב בראשון לציון הוא באופן שהתנו על כך ובוזה כל אחד חולק עם חבריו. וראה עוד בחת"ס (ליקוטים פר' ראה) ובדברי מהר"י למהר"י אסאד (פרשת ויחי) ובשו"ת משיב דבר להנצי"ב (ח"ג סי' יד) מה שכתבו בענין זה.

והחיד"א בראש דוד פר' משפטים כתב לפרש הפסוק 'אם שכיר הוא בא בשכרו', רומז לחכם שנשכר מן עשיר אחד שעשו שותפות על דרך יששכר וזבולון, לא תימא שחצי שכרו שלוקח העשיר נגרע מן החכם, לא כן כי אוצר ה' מלא כל טוב לתת לאיש העשיר כדרכיו חצי שכר הלימוד ולחכם כפרי מעלליו ישיב לו בשלימות וזהו בא בשכרו משלם.

כתב רבינו (שמות ל יג): עוד ירצה על דרך אומרים ז"ל (בכורות ה). שקל הקודש כפול היה, ובא להודיע כי מה שיטול מהקודש בעד מחצית כספו, לא שיתנכה מחלק הלומד, ונמצא כל אחד אין בידו אלא מחצית שכר, לא כן, הוא כי שקל הקודש כפול היה, ונמצא כל אחד בידו שקל שלם והבן.

והנה מדברי רבינו כאן נראה שהלומד אינו חולק את שכרו לעוה"ב עם מי שמפרנסו, אלא שניהם זוכים לשכר עוה"ב שלם. אמנם בספר ראשון לציון (יו"ד סי' רמו סכ"א) כתב רבינו: כהא דמשתתפין שנים, אחד יוצא להכין טרף ואחד לומד, ומשתתפין, כל אחד חולק עם חבריו כל ריוח שיהיה לו, וזה כשמעון ועזריה. עכ"ל. ומוכח מדבריו שגם שכרו של הלומד מתחלק לחצאין בינו לבין מי שהחזיקו בממון. וכן משמע מדברי רבינו בספרו חפץ ה' (ברכות ח). שהלומד חולק את שכרו בעוה"ב עם המפרנסו, שכתב לבאר את מאמר הגמרא 'גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים', וזה לשונו: הנראה לפרש הוא, דהנה תמצא שני דעות בבני אדם, יש סוג אחד שרוצים ללמוד כל היום בתורה ולא יבטלו מצד הפרנסה, כי ירא הוא ליבטל אפילו שעה אחת בצרכי פרנסתו, וכפי

זה יצטרך לזולת לפרנסו ולתת לו די מחסורו. ויש סוג אחר כי עושים תורתם קבע ומלאכתם עראי ועוסקים במלאכתם די סיפוק צרכם ואינם מתפרנסים מהזולת. וכאשר יסתפק האדם לידע מה היא הסברא הנכונה מהשני סברות הנזכרות, לזה בא ואמר גדול זה מזה, דהיינו הנהנה מיגיעו גדול מהירא שמים יירא על איבוד הזמן ההוא בענייני העולם וכו', והטעם דהנהנה גדול מצד

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

על הנאמר למשה רבנו מפי הגבורה (לב י): 'וְעָתָה הִנֵּיחָה לִי' וגו', מתבטא האור החיים כי משה רבנו הוא שיתקן לעתיד לבוא את הפגם שנבע מהסתפחות הערב רב' לישראל. התדע היכן רמז הדבר בשמו של משה?

(א) 'כִּי מִן הַמִּינִים מְשִׁיתָהוּ' (שמות ב י). רמז שיוציא משה את ישראל מהזוהמה שדבקה בהם על ידי הערב רב.

(ב) 'מִה שֶׁהָיָה הוּא שִׁיתָה' (קהלת א ט), ר"ת 'משה'. מלמד שמשה יגאל את ישראל לעתיד לבוא.

(ג) 'מִשֶּׁה בֶן עֲמֶרֶם' בגימטריה (ירמיהו ל כה): 'בְּעֵת הָהִיא נָאֵם ה' אֱלֹהֵי לְאֻלָּיִם', היינו שישרה הקב"ה את שכנתו רק על ישראל ולא על הערב רב. תשובה מגליון קודם: פרק כה פסוק ט.

פתרונות יש לשלוח לא יאחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לצייץ כתובת מדיקת וטלפון. 2. לצייץ בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה
בגליון פר' שמות:
הרב יחזקאל שרגא
מאסקאוויטש,
ירושלים

מחברים להיום
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

